

Høringsuttalelse

fra Fellesrådet for historielagene i Oslo (Fellesrådet)

til høringsutkast om Kulturmiljømelding for Oslo 2021 - 2031

Innledning

Fellesrådet representerer 18 historielag i Oslo og har relevante offentlige og private institusjoner som observatører. Fellesrådet er også regionlag i Landslaget for lokalhistorie. Vi representerer frivillige og ivrige historieamatører, som gjerne samarbeider med profesjonelle institusjoner og personer, (se https://lokalhistoriewiki.no/wiki/Fellesrådet_for_historielagene_i_Oslo)

Høringsutkastet favner bredt og har mange svært gode og viktige vinklinger. Men gode tanker kan lett bli borte i store ord. De gode tankene må settes ut i konkrete handlinger. Vi er i denne sammenhengen spesielt opptatt av at også *den immaterielle siden* av kulturminnene blir ivaretatt.

De fysiske kulturminnene kan ikke «leve» uten den immaterielle siden. Det betyr igjen at man må finne, registrere og bevare de fysiske aller først.

For eksempel er veier, eller fotefar, under stadig endring. Nye måter å ferdes på får gamle ferdselsveier til å gå i glemmeboka. De eldste ferdselsveiene til og fra Oslo gjennom Nordmarka er en veldig viktig del av kulturmiljøet i/for Oslo som nylig er gjenfunnet. Dette er veifar som konkret viser hvordan det som etter hvert ble landets hovedstad er knyttet til innlandet. Dette må betraktes som et svært viktig supplement til det flotte arbeidet som for tiden pågår med å gjenskape Oslo middelalderby i Bjørvika.

I tillegg skjuler hele Oslomarka antakelig mye mer spennende kulturhistorie enn vi til nå har vært klar over. Disse fortidsminnene er dessverre alvorlig truet av moderne skogsmaskiner. Vi foreslår derfor at denne siden av Oslos historie nå får mye større oppmerksomhet. Det bør avsettes øremerkede midler til å finne, registrere og bevare kulturminner i Marka.

Forslag

Vi fremmer herved tre konkrete forslag som forener frivillighet og fagkunnskap.

Det gjelder innsamling og registrering av

- 1) fotografier,
- 2) muntlige minner, samt
- 3) kulturminner i Oslomarka.

Forslagene våre ligger godt innenfor utkastets forslag til overordnede mål.

Vi foreslår at det i den endelige kulturmeldingen 2021 – 2031 gir føringer som pålegger administrasjonen å gjennomføre prosjektene, gjerne i samarbeid med Fellesrådet. Prosjektene er ideelle for samarbeid mellom de glade amatører og fagkunnskapen.

Alle tre temaene haster det med. Hvem har ikke i ettertid sukket og tenkt; «hvorfor spurte jeg ikke bestefar mer? Fotografier blir ikke tatt vare på. Hvem som er på bildene går i glemmeboken. De store moderne skogsmaskinene ødelegger ikke bare natur, men også kulturminner.

Rent praktisk ligger det i dette at kommunen stiller økonomiske midler og fagkunnskap til rådighet for prosjektene, eller driver prosjektene selv.

1 Fotografier.

Mange av historielagene i Oslo har fra 2003 hatt en avtale med Deichmannske bibliotek om drift av lagenes bildedatabaser. Men nylig har Deichmannske bibliotek sagt opp denne avtalen. Historielagene må derfor etablere en ny avtale med et offentlig organ som kan overta og utvikle et system hvor historielagene samler inn fotografier og beskriver dem, mens profesjonelle registrerer dem i den databasen som velges. Det er svært viktig at kompetente personer er med i den vurderingen historielagene må foreta og at en finner en rolle- og ansvarsløsning som kan passe for hele landet. Nasjonalbiblioteket og Arkivverket er våre felles nasjonale minnebanker for både trykte publikasjoner, bilder og lydopptak. Veien dit må stakes opp på nytt.

2. Muntlige fortellinger

Alle kulturminner har en muntlig side. Fellesrådet samarbeider med Memoar.no som er spesialist i å skolere dedikerte historielagsmedlemmer og andre i intervju- og opptaksteknikk. Som for publikasjoner og bilder må lydopptak sikres for ettertiden på en optimal måte. Kommunen bes delta aktivt i dette arbeidet.

3. «Vi må finne kulturminnene før skogsmaskinene gjør det»

Det er dessverre økende fare for at kulturminner i utmark blir ødelagt i forbindelse med skogsdrift. Ødeleggelse skjer enten ved at skogsmaskiner rett og slett knuser dem, eller at terrenget kjøres i stykker slik at man ikke kan finne dem. På bakgrunn av nylig publisert kronikk «*Vi må finne kulturminnene før skogsmaskinene gjør det*» (<https://forskersonen.no/arkeologi-kronikk-kulturhistorie/vi-ma-finne-kulturminnene-for-skogsmaskinene-gjor-det/1891291>) foreslår vi to konkrete tiltak:

A) Det etableres et tverrfaglig Kulturminneprosjekt for Oslomarka med mål å finne, registrere og rapportere viktige kulturminner. Prosjektet må forankres ved et ledende fagmiljø og ha dedikerte fagpersoner og utstyr. Prosjektet egner seg svært godt som samarbeidsprosjekt mellom ulike aktører i Oslo og Viken og ha både privat og offentlig finansiering.

B) Oslo kommune støtter arbeidet med å utarbeide særskilte nasjonale verneregler for de eldste ferdssveiene, slik at skogs- og anleggsmaskiner får anledning til å passere denne type automatisk fredede kulturminner.

Vi ønsker lykke til i ferdigstillingen av kulturmiljømeldingen, og ser fram til nærmere kontakt.

Oslo, den 20.08. 2021

For Fellesrådet for historielagene i Oslo

Stein Øberg

Ieder

Mobil 932 17 436

E-post: stein.oberg@gmail.com